

BOTANIKOS INSTITUTAS

PELKIŲ AUGMENIJOS MONITORINGAS

Darbo vadovė: Ilona JUKONIENĖ

VILNIUS, 2004

ĮVADAS

2004 metais tyrimai atlikti ilgalaikiams stebėjimams pasirinktose 8 aukštapelkėse: Kamanų pelkėje (Akmenės r.), Žuvinto paliose (Alytaus r.), Amalvo paliose (Marijampolės r.), Svencelės pelkėje (Klaipėdos r.), Notigalės pelkėje (Kupiškio r.), Beržaloto pelkėje (Švenčionių r.), Artosios pelkėje (Tauragės r.), Čepkelių raiste (Varėnos r.). Pirmosiose septyniose pelkėse 2001 metais įrengtuose intensyvaus stebėjimo laukeliuose (0,25 m²) buvo atlikti augalų gausumo, padengimo ir fertilumo stebėjimai. Čepkelių pelkėje iki šiol stebėjimai buvo atlikti nefiksuotuose laukeliuose. 2004 metais Čepkelių pelkėje buvo įkurti 77 stacionarūs intensyvaus stebėjimo laukeliai.

2004 metais stebimų rūšių kiekis pakito labai neryškiai. Daugumos rūšių dažnumo vidurkis išliko nepakitęs. Šlapių augimviečių dažnumas kito nevienodi: visose pelkėse, išskyrus Beržaloto, stebimas kimino *Sphagnum cuspidatum* dažnumo mažėjimas, o *Rhynchospora alba*, aptinkama panašiose augimvietėse, kai kuriose pelkėse padažnėjo. Tuo tarpu abiejų sausėjimą indikuojančių augalų rūšių pokyčiuose stebimos panašios tendencijos. Šių rūšių dažnumas sumažėjo tik Notigalės pelkėje, kitose išliko stabilus arba šiek tiek padidėjo. Rūšių padengimas, palyginus su 2001 metais dažniausiai pakito iki 1-2 %. Dažnumo ir padengimo pakitimai pelkių augalinės dangos struktūroje yra labai neryškūs, jiems įtakos galėjo turėti sausringi 2002 ir 2003 metai. Įvairioms pelkėms būdingi skirtingų rūšių dažnumo ir padengimo svyravimai. Augalų indikatorių (sausamėgių ir šlapiamėgių) ryškesnio pagausėjimo ar sumažėjimo daugelyje pelkių nepastebėta. Specifinių augalų fertilumo dėsningumų skirtingose pelkėse nepastebėta.

Čepkelių pelkės transektos laukeliuose iš viso stebimos 33 augalų rūšys: 16 samanų, 3 kerpių ir 14 induočių augalų. Nuo kitų septynių pelkių intensyvių laukelių Čepkeliai išsiskiria tuo, jog čia rečiau pasitaiko kitose *Sphagnum magellanicum*, o gana dažnai *Sphagnum fallax*. Dažniau nei kitose pelkėse aptinkamos viksvų rūšys *Carex limosa*, *Carex rostrata*. Retai aptinkamas *Ledum palustre*, o *Calluna vulgaris* visai neaptinkamas.

Literatūra:

BRUNDZA K., 1937: Kamanos. – Žemės ūkio akademijos metraštis, **10** (3–4). Kaunas.

GRIGAITĖ O., 1993: Lietuvos aukštapelkių augmenijos charakteristika. – Vilnius (daktaro disertacija, rankraštis).

Manual for intergrated monitoring. Program Phase 1995–1996. – Helsinki.

PURVINAS E., SKIRGAILAITĖ V., 1975: Botanika. – Vilnius.

RAŠOMAVIČIUS V., 1998: Lietuvos augalija. Pievos. – Vilnius–Kaunas.

TUČAS V., 1960: Bendri Lietuvos TSR pelkinių ir supelkėjusių dirvožemių bruožai. – Žemės ūkio melioratoriaus žinynas: 104–112. – Vilnius.